

PUNCT

No. 9

REVISTĂ DE ARTĂ CONSTRUCTIVISTĂ

DIRECTOR: SCARLAT CALLIMACHI

17 IANUARIE 1925

Desen de DIDA SOLOMON

Pourquoi danser sur la corde?...

Pourquoi danser sur la corde,
quand les trottoirs sont si doux?
Sous ton peignoir rose et jaune,
je devine tes genoux...

Cependant, mes tristes frères
tressent pour ton front trop nu
des guirlandes de poèmes
dont tu diras: C'est connu!

S'ils pâlisent, quels désastres,
ô ma soeur de lait! Jadis,
tu t'envolais mieux... Hélas,
maintenant, tu, vas, tu vis!

Tu es comme tout le monde,
avec une âme et des mains.
La Terre est parfois si ronde,
qu'il ne faut jurer de rien!

1922.

LOUIS EMIE

CEI MULȚI

Cucernic, monoton, lovia, în mările
de gheață,
vântul și valul greu, rătăcitor pășia,
fățarnic.

Un nor de gânduri ucigașe
se prăbușiau,
pe țărnișă de negre sărutări,
furtuna.

Și singuri — ca îndrăgostiții zilelor
trecute —
se avântau, spre zorile polare,
uitații...

Scarlat Callimachi

EMIL GAYK

Emil Gayk este singurul civil care poartă pe umărul drept un susținător de armă. El are gâttelej totdeauna supt și moralul foarte ridicat. Nu poate fi ostil multă vreme cuiva, dar din privirea-i piezișe, din direcțiunea ce ia uneori nasul său ascuțit precum și din împrejurarea că este aproape în permanență ciupit de vărsat și cu unghiile netăietate, îți face impresia că este în tot momentul gata să sară pe tine pentru a te ciuguli.

Ascuțit bine la ambele capete și încovoiat ca un arc, Gayk stă totdeauna puțin aplecat înainte, astfel că poate ușor domina împrejurimile. Ține să fie bine pregătit pentru orice eventualitate și de aceea doarme numai în frac și mănuși albe, păstrând ascunse sub pernă o cantitate respectabilă de pesmeți și... o mitralieră.

În timpul zilei Gayk nu poate suferi altă îmbrăcăminte decât câte o perdeluță cu brizbizuri, una în față și alta în spate, și cari se pot foarte ușor da înlături de ori-cine cu permisiunea sa.

Timpul și-l petrece înotând încontinuu 23 de ore, însă numai în direcțiunea Nord-Sud, de teamă de a nu eși din neutralitate. În ora liberă ce-i mai rămâne se icipiră dela muze cu bocanci.

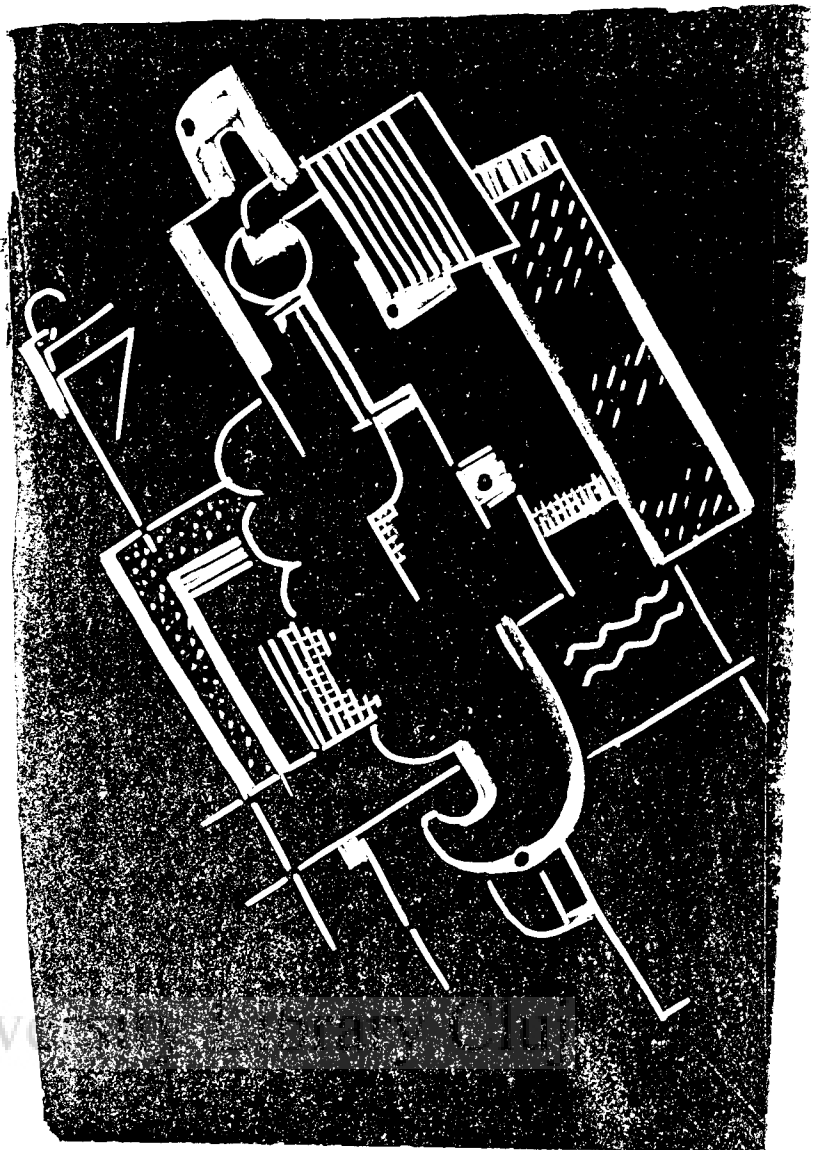
A reușit în curând să ne dea o nouă îndrumare în politica noastră externă, emițând cel d'întăiu și cu multă autoritate, părerea că trebuie să luăm pe transilvăneni fără Transilvania; susține însă că trebuie cu orice preț să obținem pe cale diplomatică Năsăudul cu treikilometri, kilometrii situați nu însă împrejur, ci aliniați unul lângă altul în lungime alături de oraș și cu direcția spre ducatul de Luxemburg, ca semn de admonestare pentru că a permis să-i se violeze neutralitatea de armatele germane.

Emil Gayk nu are copii. A adoptat însă pe când era încă elev în gimnaziu pe o nepoată a sa, în momentul când aceasta lucra la gherghief. Nu s'a dat înapoi dela nici un sacrificiu pentru a-i da o educație aleasă — având grijă să-i trimeată în fiecare zi, la institutul unde o internase, câte un chelner care să o roage din partea sa, să se spele în fiecare Sâmbătă pe cap și să-și formeze neapărat o cultură generală.

Foarte sârguitoare și conștiincioasă, această nepoată a sa ajunge în scurt timp la maturitate și observând într-una din zile că a reușit să dobândească o cultură generală, a cerut iubitelui său unchiu să o libereze din pension și să fie acasă... la câmp. Încurajată că a fost atât de ușor satisfăcută, ea nu pregetă mai târziu să ceară să i se garanteze și accesul la mare. Gayk atunci, drept orice răspuns, sări brusc asupra ei și o ciuguli de nenumărate ori, ceia ce dânsa găsind că i s'a făcut contra ori cărui uz internațional și fără nici un avis prealabil se consideră în stare de război, război care îi ținură angajați mai mult ca trei ani de zile și pe un front de aproape șapte sute de kilometri. Amândoi luptară având hrana în bani și cu foarte mult eroism, însă în cele din urmă Gayk fiind avansat pe câmpul de luptă și negăsind acolo nici un ceaprazar militar pentru a-și pune galoanele noului său grad, renunță de a se mai bate și ceru pace. Aceasta conveni de altfel de micune și nepoatei sale, care tocmai atunci căpătase un foruncul și căreia nu-i se mai trimetea de nimeni nici fasole și nici benzină.

Primul schimb de prizonieri, îl făcură la casa Teatrului de operațiuni, obținând pentru ei prețuri modeste. După aceea conveniră să încheie o pace rușinoasă. Gayk își luă angajamentul să renunțe pentru totdeauna de a mai ciuguli pe cineva, mărginindu-se de aci înainte numai la câte o litră de grăunțe, ce se obliga nepoata să-i aducă zilnic sub garanția și controlul Marilor Puteri, iar nepoata sa obținu în sfârșit un drum liber la mare însă fără dreptul de a se dispensa de pantaloni de baie. Totuși în cele din urmă amândoi rămaseră pe deplin satisfăcuți căci o clauză secretă a tratatului le dădea dreptul să-și poată ridica fiecare pe viitor cât va putea mai mult... moralul.

Hurmuz

Linoleum de MARCEL IANCU

Despărțire

Vasul plutește pe mare; e aproape de ziua.
Tu singur pe punte, brațul întinzi înapoi
Să nu vezi în scame
Sufletul pe care ți-l umfla și sfășie timpul...
Te doare că-l scapi; te doare că-l ții —
Doar trupul în sine plânsul și-asculta

Cea dintâi stea a murit —
Când a fost sufletul mult peste ape?
Țipatul trupului șuera spre gura
gata să spintece noaptea...

Zările larg se desfac ca un pat de mireasă.

Plânge gura plânsul de ieri...
Ochii mari zările surd!

Pe direle timpului, apele l'au supt.
Unde e? Unde e? — Șerpii îl biciue. Rechini
spre fina-i mătase și-arunca botul lor de cai...

F. Aderca

ARHITECTURA

În general curente de idei (și mai ales cele de artă) sunt departe de fecundarea marilor mișcări sociale. Câmpul lor magnetic e mult mai restrâns. Sunt pentru spectator, asemeni peștișorilor cu solzi de argint pe care-i privești confortabil din dosul unei vitrine. Contactul cu ele nu poate deveni încă supărător. Certitudinea că o serie de transformări se petrec într-un domeniu ireal, intangibil față de raportul capital — muncă, nu poate neliniști pe nespecialiști. Așa se explică cum cubismul, purismul, chiar futurismul (în mai mică măsură) *simple curente de pictură* au stat multă vreme departe de marile scandaluri publice. Singur dadaismul a izbit în plin, izbutind cel mai puternic răsunet din câte au cunoscut poate curente de idei. Pentru că dadaismul reprezintă, mai mult decât o atitudine de artă, o *ideologie generală* o stare de spirit universalizată cu repercusiuni în etică, filosofie, literatură, religie. Purta deci în el microbul interesului obștesc.

Firește, însăși această universalizare însemna vremelnicia lui. Dadaismul nu putea fi decât o stare de spirit pregătită a maselor pentru un efort ignorat. Prin scandalizarea generală marile publice avea să ia cunoștința de formidabila muncă depusă, alături de el, în ultimii ani în laboratoarele artei.

Contactul odată făcut, literatură și plastică aveau să-și urmeze normala lor evoluție.

Din experiența dadaistă însă cubismul a ieșit mult învâpuit. Preocuparea lăncezindă de atelier avea nevoie de o îmbrăncire manifestă în stradă. S'a petrecut întrucâtva, un fenomen asemănător celui din vechea pictură, când pictorii (revoluționarii) părăsind lumina de atelier au eșit cu paleta la câmp în soare.

Cubismul, până aici, era o muncă de laborator restrânsă numai la expresia plastică. E adevărat, prin efortul acesta pictura ajunsese la un grad de evoluție superior literaturii: poezia lui André Salmon, Max Jacob, chiar a lui Guillaume Apollinaire, era mai puțin îndrăzneată decât pânzele lui Picasso sau Braque. Dar acțiunea lui era stearpă. Acidul nu disolvase încă, nu dăruise nici un precipitat.

În lupta dintre cubism și dadaism nu cubismul a învins. Ci cu totul un alt curent (*constructivismul*) diferențiat de cei dintâi tocmai prin acest caracter de viață manifestă în spațiu pe care cubismul nu o putuse obține. Aproape toți cei cari au luat parte la mișcarea dadaistă astăzi construiesc: Theo van Doesburg, Kurt Schwitters, Marcel Iancu, Richter și alții. Tristan Tzara posedă o sensibilitate pură de poet și poezia lui va stârni mai presus de curente.

Constructivismul e pentru plastică ceea ce e a patra dimensiune pentru geometria modernă. *Expresionismul* — de esență romantică — era: obiectul privit ca *expresie subiectivă*. *Cubismul*: obiectul privit științific în el — însuși fruct al unei observațiuni impersonale, rece. *Futurismul*: obiectul privit într-o succesiune de mișcări.

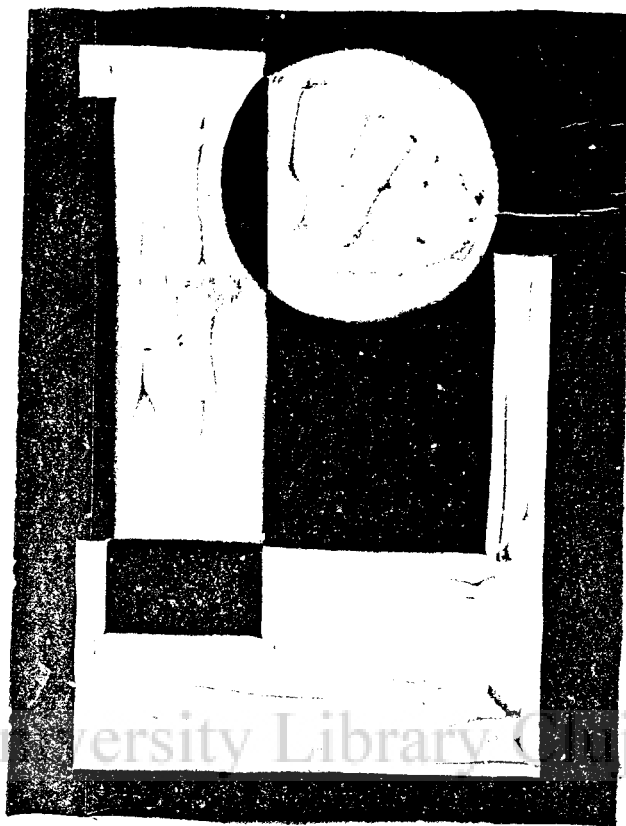
Constructivismul (a patra dimensiune) înseamnă o *armonie abstractă cu legi fixe, o creație pură, în care obiectul e cu raporturi de linie și culoare echilibrate*.

Constructivismul are nevoie de stradă, de oraș. Prin el, strada ar putea deveni o școală de educațiune estetică și deci morală. Constructivismul cere arhitectura pură statică a materialului înconjurător. Desigur în sensul acesta constructivismul devine, prin el-însuși, *stilul epocii, expresia secolului*. Sufletul contemporan își cere orașul construit nou. Arta modernă prin această revărsare peste cetăți, drumuri, și-a găsit pecetea definitivă. Arhitectura constructivistă prin armonia abstractă, prin echilibrul formelor esențiale, se învâpă ca o necesitate dărză de neînălțurat. Casele nu n-ai pot rămâne dese-

chilibrat aruncate pe marginea ulițelor desfundate. Casele trebuiesc construite masiv, constructivist tipărind întreaga sensibilitate dură a vremii.

Și să gândească cu toții la strigătul absolut: «*pătratul*», pe care (după observația revistei „G”) mulți îl întrebuințează, dar puțin îl înțeleg.

Ilarie Voronca

Linoleum de

VICTOR BRAUNER

ACORD

In sferă bivoli geografici

Plastici cu tăcerea dură.

Noaptea împletește cerului cravata

Simți întunericul de clei ?

O stea : un jar cuprins între litere

Sug în ganguri trompeta de vânt

Auzi : măduva apelor tace.

Orice fereastră a stins o făclie:

în buzunarul vremii

vată pentru hemoragie

la șurubul nopții :

puls stins de cord.

1922

Stephan Roll

REBECA

Partea a doua.

Acelaș decor. O Innă mai târziu.

Rabinul. — Ies. (Către Isaac Levi). Prânzești cu noi, doctore?

Rebeca. — Mult nu-i putem da oaspei nostru.

Isaac. — Mă mulțumesc cu puțin.

Rabinul. — Mă întorc îndată.

Rebeca. — La revedere, tată.

Isaac. — Intoarce-te cât de repede! Fără tine suntem atât de singuri.

Rabinul. — Rămâneți cu bine, copii. (Rabinul iese).

Rebeca. — (Punând un șal mare pe umeri). Mă duc până la bucătărie.

Isaac. — Viu cu dumneata?

Rebeca. — Nu. Așteaptă-mă! (Rebeca iese. Doctorul privește pe fereastră).

Isaac. — Mă crezuse mort... Pe morți îi uităm repede... Cine știe. Mă uitase, poate... M'am reîntors oare din iubire, din gelozie?... O iubesc, da o iubesc... Intotdeauna m'a privit cu răceală. Nu mă iubește. (Pauză mai lungă). Căsătorindu-se cu mine, se jertfește pentru tatăl ei... (Tăcere). Voiu pleca astăzi, acum chiar. Fără s'o revăd... Sunt îngrozitor, monstruos, ridicol... Plec. (Pauză). Nu, nu voiu rămâne. Va fi a mea. Va asculta pe tatăl ei. E bătrân și îl iubește. (Râde). Va fi a mea, a mea... (Rebeca intră).

Rebeca. — Ce ai? Pari mâhnit, inspăimântat.

Isaac. — Ași vrea să-ți vorbesc. Se apropie de dansa. Nu sunt nici frumos, nici bogat, totuși, cu învoirea tatălui dumitale, ai primit, acum doi ani să te logodești cu mine. (Pauză). Dar până astăzi n' am putut ști, dacă m'ai iubit vreodată?

Rebeca. — (Zăbind). Așa dar te îndoiești de dragostea mea? Cuvântul tatălui meu nu-ți ajunge?

Isaac. — Iești fără milă. Mă chinuiești cu patimă... Sau cu inconștientă... De ce zâmbești? Sunt trist... Mă iubești?

Rebeca. — Da.

Isaac. — Acest „da” e rece.

Rebeca. — Găsești?

Isaac. — (După câteva clipe de tăcere). Cât sunt de crude femeile. Ele nu cunosc mila. (O privește în ochi).

Rebeca. — Te ascult.

Isaac. — Rebeca, de ce minți?

Rebeca. — (Râzând). Ți se pare.

Isaac. — Tatăl dumitale mi-a promis c'o să mă te dea. Au trecut, de-atunci, doi ani. Doi ani lungi au săpat între noi, o prăpastie adâncă... Nu-i așa?

Rebeca. — Dumneata o spui.

Isaac. — Pe de o parte, iată-te singură... Cine știe!... Singură, ori poate cu bărbatul pe care îl iubești.

Rebeca. — Destul!

Isaac. — De cealaltă parte sunt eu: în genunchi înaintea prăpastiei. Plâng. Sunt fără puteri. Și, deodată, toată întunecimea, dumneata și... El... (Incet). El... Totul începe să rădă. Și totul răde, răde de-a lungul orelor, orelor fără sfârșit.

Rebeca. — Vorbești de lucruri foarte ciudate.

Isaac. — (Ca și când s'ar deștepta dintr'un vis rău). Rebeca, vrei să fii nevasta mea?

Rebeca. — Da.

Isaac. — Peste câteva zile?

Rebeca. — Da.

Isaac. — Atunci, mă iubești?

Rebeca. — Da.

Isaac. — Spui că mă iubești, dar nu pot s'o cred. Când am părăsit acest oraș, la moartea tatălui meu, ai fost fericită. Am plecat cu inima frântă, având

presimțirea că te voiu pierde... A murit departe de singurul său fiu, chinuit de soldații armatei roșii, a murit în închisoare ca un câine. De ce a cutezat să vorbească împotriva acestor ucigași? Ei nu cunosc mila. Eră bătrân, foarte bătrân. Am trăit doi ani departe, ascuns sub un alt nume... În sfârșit am revenit. Și, dumneata, ce-ai făcut în acest răstimp?

Rebeca. — Te-am așteptat.

Isaac. — Așteptat? (Râde). M'ai crezut mort, gândul acesta te-a bucurat.

Rebeca. — Ești bolnav, Isaac.

Isaac. — Nu. (Surâde). Vroiam să știu, cât de mare e răutatea femeilor... Nu-mi răspunzi nimic?

Rebeca. — Vorbele mele sunt prea slabe față de atâtea invinuirii nemiloase.

Isaac. — Rebeca!

Rebeca. — Te-ascult, vorbește.

Isaac. — Rebeca! Spune că mă iubești: voiu fi sclavul dumitale credincios.

Rebeca. — Da.

Isaac. — (Cu tristețe.) Sunt fericit.

Rebeca. — De ce o spui cu o voce atât de chinuită?

Isaac. — Dragostea ne întristează. (Ușa se deschide cu sgomot. Intră Fedor. Privirea lui e rătăcită).

(Va urma)

Searlat Callimachi

Linoleum de

Mallis Teutsch

Redactor : VICTOR BRAUNER
București, Strada Bărăției, 37.